

De coassistent is vooral onzeker

Anne Hermans schreef een roman over haar ervaringen als coassistent in ziekenhuizen in en rond Amsterdam: *De co-assistent*. Het boek geeft een openhartige kijk achter de schermen van een wereld waar geen mens graag binnentreedt, behalve om een nieuw leven te begroeten. 'Artsen hebben meer zelfspot dan iedereen denkt.'

ELS QUAEGBEUR

EÉN OP DE vijf coassistenten is weleens het slachtoffer geweest van seksuele intimidatie. Dat bericht werd vorige week naar buiten gebracht door het KNMG Studentenplatform, dat onderzoek had verricht onder 1856 toekomstige artsen.

De timing van het nieuwtje had niet beter kunnen uitkomen voor arts en columniste Anne Hermans (1978). Haar debuutroman, *De co-assistent*, ligt net in de winkel en dat is een verhelderend en bij vlagen ontluisterend boek over de belevenissen van piepjonge artsen in opleiding, die onderaan in de ziekenhuishiërarchie bungelen.

De ongelijke machtsverhoudingen vormen een belangrijke verklaring voor het hoge percentage coassistenten dat zich weleens seksueel onheus bejegend voelt, zegt Hermans (een pseudoniem dat ze ook gebruikte voor haar columns in *NRC Handelsblad*, waarop haar boek gedeeltelijk gebaseerd is). Artsen hebben beslist patent op seksueel getinte grappen, maar volgens Hermans is daar over het algemeen weinig angstaanjagends aan. Ouwemannetjeshumor noemt ze het: schuine grappen die uitsluitend opvallen vanwege hun sneue karakter.

Potentiële voorbeelden te over, daar niet van. 'Een collega co' moest eens een uitgescheurde voorhuid hechten waaruit een piercing was verwijderd. De dienstdoende arts die haar aan het werk

'SCHUINE GRAPPEN ARTSEN WEINIG ANGSTAANJAGEND'

zag, joelde haar later in de artsenkamer uit voor pikkentrekker.

Pikkentrekker is een woord dat de grens van een coassistent gemakkelijk kan overschrijden, maar waar Hermans vooral hard om moet lachen. "Door de hiërarchische structuur wordt een opmerking sneller als seksueel intimiderend gezien. Als een arts-assistent een co leuk vindt en dat laat merken, zou je dat als seksuele intimidatie kunnen zien. Maar zo'n jongen is ook gewoon verliefd zonder dat hij meteen kwaad in de zin heeft."

Patiënten zijn overigens de grootste boosdoeners: 58 procent van de klachten over seksuele intimidatie bij het onderzoek ging over hen. Ook dat gegeven wordt door Hermans enigszins gerelativeerd. Goed, een coassistent zit er natuurlijk niet op te wachten op de afdeling Eerste Hulp bij de borsten te worden gegrepen door een verwarde, dronken patiënt, maar het is volgens haar de vraag of iemand zich daardoor meteen geïntimideerd moet voelen.

Kortom, in de Amsterdamse ziekenhuizen valt het wel mee met capriolen à la *Grey's Anatomy*, de populaire Amerikaanse ziekenhuisserie waarin co's en dokter Mc Dreamy's non-stop over elkaar heen rollebollen.

Coassistenten in het echte leven hebben wel wat anders aan hun hoofd. Na vier jaar met hun neus in de boeken te hebben gezeten ko-

men ze eindelijk in aanraking met patiënten van vlees en bloed, over wie ze iets zinnigs moeten uitkramen. En dat valt lang niet altijd mee. Ineens krijgen de theoretische gevallen een gezicht, een gezicht waar de angst van afstraalt, angst voor de witte jas, voor enge ziektes, voor de dood. En daar sta je dan als 22-jarig studentje. Vaak

'BANGE PATIËNTEN EN DAAR STA JE DAN ALS STUDENTJE VAN 22'

weten de verpleegkundigen die al jaren meedraaien op een afdeling, beter hoe een infuus moet worden geprikt dan 'de klungelige co' die dat eigenlijk nog nooit bij de hand heeft gehad. Over intimiderend gesproken.

Hermans vertelt in haar boek hoe dat voelt. Dat de meeste coassistenten in het begin van hun stage voornamelijk bezig zijn met het vechten tegen hun eigen onzekerheid. 'In het begin ben je alleen maar bezig met vragen als: doe ik het wel goed? Heeft niemand in de gaten dat ik niets weet? Vinden de artsen, artsen in opleiding en verpleegkundigen me wel aardig? Eigenlijk kun je pas tegen het eind van die twee jaar je eigen gedoe loslaten en je echt oprecht met de patiënten bezighouden.'

En als je het dan 'goed' doet, kan dat ook een vreemde gewaarwording zijn. Hermans beschrijft op bewonderenswaardige wijze een voorval waarbij Elin Dekkers (de hoofdpersoon) een patiënt onderzoekt op de afdeling Neurologie. De vrouw heeft pijn in haar onderrug, wat zou kunnen duiden op een hernia. Dekkers vertrouwt het niet en laat longfoto's maken om te kijken of ze geen tumor heeft die een zenuwbaan afknelt. Een paar dagen later wordt haar vermoeden bevestigd door de neuroloog. Juichend springt Dekkers op: ze heeft gelijk! De vrouw heeft een tumor!

De neuroloog kijkt haar vorsend aan. "Ik vergeef je deze ene keer, Elin Dekkers, omdat ik ook weet wat voor een kick een juiste diagnose kan geven. (...) Een beetje prestatiedrang is prima. Maar ik hoop dat je nooit meer vergeet waarover je hier zo schaamteloos stond te juichen: een vrouw van 43 jaar met longkanker. Over een jaar zijn haar kinderen hun moeder kwijt."

Zo gaat het vaak, bevestigt Hermans. Als tijdens de lunch over 'leuke patiënten' wordt gesproken, gaat het over mensen met een zeldzame aandoening of een raar syn-

'LEUKE PATIËNT IS NIET LOLBROEK VAN DE ZAAL'

droom, niet over de lolbroeken van de zaal.

Coschappen lopen is voor de meeste studenten geneeskunde geen eenvoudige periode in hun leven. Ze zijn nooit ergens echt verantwoordelijk voor, ze verdienen geen stuiver, maar ze werken zich wel een slag in de rondte en ze zit-

Arts en columniste Anne Hermans: 'Ik ben toen verslingerd geraakt aan het vak.'

FOTO KLAAS FOPMA

ten steeds maar voor een beperkte periode van zes weken op een afdeling, waardoor ze er nooit helemaal bij horen. En de concurrentiestrijd is moordend.

Toch vindt Hermans, die al ruim twee jaar arts is en binnenkort naar het buitenland vertrekt om als troepenarts te werken, nu dat het een geweldige tijd was. "Ik was gefascineerd door de patiënten, mensen die ouder en wijzer zijn dan jij en die hun hart bij je uitstorten. Ik ben echt verslingerd geraakt aan het vak."

Ze heeft zich er wel druk over gemaakt of de beroepsgroep het haar in dank zou afnemen dat ze een boekje heeft opengedaan over het wel en wee in ziekenhuizen. Niet voor niets hield ze haar ware identiteit verborgen toen ze met haar columns in de krant begon, maar de reacties zijn haar meegevallen. "Er hing een keer een stukje van

mij in de artsenkamer van mijn afdeling over een patiënte die dood wilde en de reacties daarop van de geneesheren, zonder dat iemand wist dat ik dat verhaal had geschreven. Iedereen moest erom lachen en een arts zei: 'Ik dacht het alleen

hier zo toegang, maar kennelijk is het overal hetzelfde.' Artsen hebben meer zelfspot dan iedereen denkt."

Anne Hermans: *De co-assistent*, Podium, €16,50.

ADVERTENTIE

Verkoopexpositie
Hans Hollenbach (1943-1976)
 Van di. 27 februari t/m ma. 5 maart
 van 09.00 uur tot 18.30 uur,
 Mevius & Italiaander, Overtoom 21-25,
 1054 HA Amsterdam, tel.nr. 020-6180256